CHỦ ĐỀ 8: DÃY SỐ

Dạng toán 1: XÁC ĐỊNH SỐ HẠNG

Định nghĩa dãy số

Một hàm số u xác định trên tập hợp các số nguyên dương N^* được gọi là một dãy số vô hạn hay dãy số. Kí hiệu dãy số $u=u(n)$ bởi (u_n) và gọi là u_n là số hạng tổng quát của dãy số đó.

Dãy số (u_n) viết dưới dạng khai triển: $u_1,u_2,...,u_n,...$

Ba cách cho một dãy số

- Cho dãy số bởi công thức của số hạng tổng quát u_n.

- Cho dãy số bởi hệ thức truy hồi hay bằng quy nạp u_1 và u_{n+1} theo u_n; u_1,u_2 và u_{n+2} theo $u_n,u_{n+1},...$

- Diễn đạt bằng lời cách xác định mỗi số hạng của dãy số.

Xác định số hạng của dãy số

- Nếu dãy số cho bởi công thức số hạng tổng quát thì để tính số hạng u_k ta chỉ cần thay $n=k$ vào u_n.

- Nếu dãy số cho bởi hệ thức truy hồi thì ta tính liên tiếp $u_1,u_2,\cdots$ cho đến số hạng u_k cần tính.

- Nếu dãy số cho bởi cách diễn đạt bằng lời thì dựa vào cách mô tả đó để tính u_k hoặc tính dần đến u_k.

Xác định số hạng tổng quát của dãy truy hồi

- Dạng $u_{n+1}=u_n+d$, d hằng số thì tính dần đến số hạng đầu.

- Dạng $u_{n+1}=q.u_n$, q hằng số thì tính dần đến số hạng đầu.

- Dạng $u_{n+1}=u_n+f(n)$ thì đặt dãy phụ $x_n=u_{n+1}-u_n$

hoặc viết liên tiếp $u_n=(u_n-u_{n-1})+(u_{n-1}-u_{n-2})+...+(u_2-u_1)+u_1$

hoặc cộng n đẳng thức từ $n=1,2,...$ đến n để tính.

- Dạng $u_{n+1}=au_n+b$ với $a\neq 0$, đặt dãy phụ $u_n=v_n+c$

thì được $v_{n+1}=a.v_n+(ac+b-c)$, ta chọn hằng số c sao cho $ac+b-c=0$ thì được $v_{n+1}=av_n$ trở về dạng thứ nhất.

Chú ý:

1) Bài toán yêu cầu chứng minh công thức số hạng tổng quát thì ta dùng phương pháp quy nạp để chứng minh.

2) Nếu dãy cho bởi cách diễn đạt bằng lời thì xác lập các đại lượng và quan hệ giữa các số hạng liên tiếp nhau.

3) Sử dụng các tổng đại số của phần quy nạp, các biến đổi rút gọn và đại lượng của cung góc lượng giác.

Bài toán 1. Tìm 5 số hạng đầu của dãy:

a) $u_n=\dfrac{2n^2-3}{n}$

b) $v_n=\sin^2\dfrac{n\pi}{4}+\cos\dfrac{2n\pi}{3}$

Giải

a) Thế $n=1$ thì $u_1=-1, n=2$ thì $u_2=\dfrac{5}{2}, n=3$ thì $u_3=5$.

$n=4$ thì $u_4=\dfrac{29}{4}, n=5$ thì $u_5=\dfrac{47}{5}$.

b) Thế $n=1$ thì $v_1=\sin^2\dfrac{\pi}{4}+\cos\dfrac{2\pi}{3}=\dfrac{1}{2}-\dfrac{1}{2}=0$

$n=2$ thì $v_2=\sin^2\dfrac{\pi}{2}+\cos\dfrac{4\pi}{3}=1-\dfrac{1}{2}=\dfrac{1}{2}$

$n=3$ thì $v_3=\sin^2\dfrac{3\pi}{4}+\cos 2\pi=\dfrac{3}{2}$

$n=4$ thì $v_4=\sin^2\pi+\cos\dfrac{8\pi}{3}=-\dfrac{1}{2}$

$n=5$ thì $v_5=\sin^2\frac{5\pi}{4}+\cos\frac{10\pi}{3}=0$

Bài toán 2. Tìm 5 số hạng đầu của mỗi dãy số sau:

a) $u_1=0$ và $u_n=\frac{2}{u^2_{n-1}+1}$, với mọi $n\ge 2$.

b) $u_1=1,u_2=-2$ và $u_n=u_{n-1}-2u_{n-2}$ với mọi $n\ge 3$.

Giải

a) Ta có $u_1=0$ và $n\ge 2$, $u_n=\frac{2}{u^2_{n-1}+1}\Rightarrow u_2=\frac{2}{u_1^2+1}=2$

$u_3=\frac{2}{u_2^2+1}=\frac{2}{5};\ u_4=\frac{2}{u_3^2+1}=\frac{50}{29};\ u_5=\frac{2}{u_4^2+1}=\frac{1682}{3341}$

b) Ta có $u_1=1,u_2=-2$ và $n\ge 3$; $u_n=u_{n-1}-2u_{n-2}$

Do đó $u_3=u_2-2u_1=-2-2=-4,\ u_4=u_3-2u_2=-4+4=0$

$u_5=u_4-2u_3=0+8=8$.

Bài toán 3. Tìm 6 số hạng đầu của dãy các đôi thỏ trong tháng thứ n, theo quy luật: "Một đôi thỏ gồm một thỏ đực và một thỏ cái cứ mỗi tháng đẻ được một đôi thỏ con cũng gồm một thỏ đực và một thỏ cái; mỗi đôi thỏ con, khi tròn hai tháng tuổi, lại mỗi tháng đẻ ra một đôi thỏ con, và quá trình sinh nở cứ thế tiếp diễn".

Giải

Gọi F_n là dãy các đôi thỏ trong tháng thứ n.

Tháng 1 có $F_1=1$.

Tháng 2, đôi thỏ chưa đẻ con nên có $F_2=1$.

Tháng 3, đôi thỏ bắt đầu đẻ con nên có $F_3=1+1=2$.

Tháng 4, đôi thỏ tiếp tục đẻ con nên có $F_4=2+1=3$.

Tháng 5, đôi thỏ tiếp tục đẻ con và đôi thỏ con đầu tiên bắt đầu đẻ con nên có $F_5=3+1+1=5$.

Tháng 6, đôi thỏ tiếp tục đẻ con và hai đôi thỏ con đầu tiên cũng đẻ con nên có $F_6=5+1+1+1=8$.

Bài toán 4. Xác định số hạng tổng quát của dãy số:

a) $u_1=\frac{1}{1.2};u_n=\frac{1}{1.2}+\frac{1}{2.3}+...+\frac{1}{n(n+1)}$

b) $v_1=1-\frac{1}{2};v_n=\left(1-\frac{1}{2}\right)\left(1-\frac{1}{3}\right)...\left(1-\frac{1}{n}\right)$

Giải

a) $u_n=\frac{1}{1.2}+\frac{1}{2.3}+...+\frac{1}{n(n+1)}$

$=\left(\frac{1}{1}-\frac{1}{2}\right)+\left(\frac{1}{2}-\frac{1}{3}\right)+...+\left(\frac{1}{n}-\frac{1}{n+1}\right)=\frac{1}{1}-\frac{1}{n+1}=\frac{n}{n+1}$

b) $v_n=\left(1-\frac{1}{2}\right)\left(1-\frac{1}{3}\right)...\left(1-\frac{1}{n}\right)=\frac{1}{2}.\frac{2}{3}...\frac{n-1}{n}=\frac{1}{n}$

Bài toán 5. Xác định số hạng tổng quát của dãy số:

a) $u_1=5,u_n=u_{n-1}+3,n\ge 2$

b) $v_1=4,v_n=5v_{n-1},n\ge 2$

Giải

a) Với $n\ge 2: u_n=u_{n-1}+3$ nên:

$u_n=u_{n-1}+3=(u_{n-2}+3)+3=u_{n-2}+2.3=(u_{n-3}+3)+2.3$

$=u_{n-3}+3.3=...=u_1+(n-1)3=5+(n-1)3=3n+2$

b) Với $n \geq 2, v_n = 5v_{n-1}$ nên:

$$v_n = 5v_{n-1} = 5(5v_{n-2}) = 5^2.v_{n-2} = 5^2(5v_{n-3}) = 5^3 v_{n-3} = ...$$
$$= 5^{n-1}.v_1 = 5^{n-1}.4 = 4.5^{n-1}$$

Bài toán 6. Xác định số hạng tổng quát của dãy:

a) $u_1 = 2, u_{n+1} = u_n + n; n \geq 1$

b) $v_1 = 5, v_{n+1}.v_n = 1, n \geq 1$

Giải

a) Với $n \geq 1: u_{n+1} = u_n + n$ nên:

$$u_n = u_{n-1} + (n-1) = (u_{n-2} + n - 2) + (n-1)$$
$$= (u_{n-3} + n - 3) + (n-2) + (n-1) = ...$$
$$= (u_1 + 1) + ... + (n-2) + (n-1)$$
$$= 2 + (1 + 2 + ...(n-1)) = 1 + (1 + 2 + 3 + ... + n)$$
$$= 1 + \frac{n(n+1)}{2} = \frac{n^2 + n + 2}{2}$$

b) Với $n \geq 1: v_{n+1}.v_n = 1 \Rightarrow v_2 = \frac{1}{v_1} = \frac{1}{5}, v_3 = \frac{1}{v_2} = 5,$

$$v_4 = \frac{1}{v_3} = \frac{1}{5}, v_5 = \frac{1}{v_4} = 5, v_5 = \frac{1}{v_5} = \frac{1}{5}, ...$$

Tổng quát, ta có $v_n = \begin{cases} 5 \text{ khi } n = 2k+1 \\ \frac{1}{5} \text{ khi } n = 2k \end{cases}$

Bài toán 7. Cho dãy số (u_n) xác định bởi: $u_1 = 1$ và $u_n = 2u_{n-1} + 3$ với mọi $n \geq 2$. Chứng minh rằng với mọi $n \geq 1$ ta có $u_n = 2^{n+1} - 3$.

Giải

Ta chứng minh quy nạp: $u_n = 2^{n+1} - 3, n \geq 1$ (1)

Khi $n = 1$, ta có $u_1 = 1 = 2^{1+1} - 3$. Do đó (1) đúng khi $n = 1$.

Giả sử (1) đúng khi $n = k, k \in N^*, u_k = 2^{+1} - 3$.

Ta sẽ chứng minh (1) cũng đúng khi $n = k + 1$.

Thật vậy, từ công thức xác định dãy số (u_n) và giả thiết quy nạp ta có:

$u_{k+1} = 2u_k + 3 = 2.(2^{k+1} - 3) + 3 = 2^{(k+1)+1} - 3$: đpcm.

Vậy (1) đúng với mọi $n \in N^*$.

Bài toán 8. Cho dãy số (u_n) xác định bởi: $u_1 = 2; u_n = \frac{u_{n-1} + 1}{2}, n \geq 2$.

Chứng minh: $u_n = \frac{2^{n-1} + 1}{2^{n-1}}$ với mọi $n \geq 1$. (*)

Giải

Ta chứng minh quy nạp:

Khi $n = 1$, ta có $u_1 = \frac{2^0 + 1}{2^0} = \frac{1+1}{1} = 2$. Do đó (*) đúng khi $n = 1$.

Giả sử (*) đúng khi $n = k, k \in N^*, u_k = \frac{2^{k-1} + 1}{2^{k-1}}$.

Ta sẽ chứng minh (*) cũng đúng khi $n = k + 1$.

Thật vậy, từ công thức xác định dãy số (u_n) và giả thiết quy nạp ta có:

$$u_{k+1}=\frac{u_k+1}{2}=\frac{\frac{2^{k-1}+1}{2^{k-1}}+1}{2}=\frac{2.2^{k-1}+1}{2^k}=\frac{2^k+1}{2^k}$$: đpcm.

Vậy (*) đúng với mọi $n\in N^*$.

Bài toán 9. Xác định số hạng tổng quát của dãy số:

$u_1=\sqrt{2}, u_n=\sqrt{2+\sqrt{2++\sqrt{...+\sqrt{2}}}}$ (n dấu căn)

Giải

Ta có $\cos\frac{\pi}{4}=\frac{\sqrt{2}}{2}\Rightarrow\sqrt{2}=u_1=2\cos\frac{\pi}{4}=2\cos\frac{\pi}{2^2}$

và $\cos\frac{\pi}{8}=\sqrt{\frac{1+\cos\frac{\pi}{4}}{2}}=\sqrt{\frac{1+\frac{\sqrt{2}}{2}}{2}}=\sqrt{\frac{2+\sqrt{2}}{2}}$

$\Rightarrow\sqrt{2+\sqrt{2}}=u_2=2\cos\frac{\pi}{8}=2\cos\frac{\pi}{2^3}$

Ta chứng minh quy nạp: $u_n=2\cos\frac{\pi}{2^{n+1}}$.

Bài toán 10. Xác định số hạng tổng quát của dãy số:

$u_1=2, u_2=5, u_{n+2}=5u_{n+1}-6u_n, n\ge 1$

Giải

$u_{n+2}=5u_{n+1}-6u_n\Rightarrow u_{n+2}-u_{n+1}=5\left(u_{n+1}-u_n\right)$

Đặt $x_n=u_n-u_{n-1}$ thì $x_{n+1}=5x_n$.

Do đó $x_n=5x_{n-1}=5\left(5x_{n-2}\right)=5^2.x_{n-2}=5^2\left(5x_{n-3}\right)=5^3.x_{n-3}=...$

$=5^{n-2}.x_2=5^{n-2}\left(u_2-u_1\right)=3.5^{n-2}$

Ta có $u_n=\left(u_n-u_{n-1}\right)+\left(u_{n-1}-u_{n-2}\right)+...+\left(u_2-u_1\right)+u_1$

$=3.5^{n-2}+3.5^{n-3}+...+3.5^0+2$

$=2+3\left(1+5+5^2+...+5^{n-2}\right)=2+3\frac{1-5^{n-1}}{1-5}=\frac{3.5^{n-1}+5}{4}$

Bài toán 11. Xác định số hạng tổng quát của dãy số Fibônaxi:

$F_1=1, F_2=1, F_{n+2}=F_n+F_{n+1}, n\ge 1$

Giải

Xét 2 số $a>b$ sao cho $a+b=1, ab=-1$, thì a, b là nghiệm phương trình

$x^2-x+1=0$ nên $a,b=\frac{1\pm\sqrt{5}}{2}$

Do đó $F_{n+2}=F_n+F_{n+1}=-abF_n+\left(a+b\right)F_{n+1}$

$\Rightarrow F_{n+2}-aF_{n+1}=b\left(F_{n+1}-aF_n\right)$. Đặt $v_n=F_{n+1}-aF_n$ thì $v_{n+1}=bv_n$.

Từ đó tính được v_n rồi suy ra: $F_n=\frac{1}{\sqrt{5}}\left[\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2}\right)^n-\left(\frac{1-\sqrt{5}}{2}\right)^n\right]$

Bài toán 12. Từ hình vuông $A_1B_1C_1D_1$ có cạnh bằng 6cm, dựng các hình vuông $A_2B_2C_2D_2, A_3B_3C_3D_3,..., A_nB_nC_nD_n,...$ theo cách sau: Với mỗi $n=2,3,4,...$ lấy các điểm A_n, B_n, C_n và D_n tương ứng trên các cạnh $A_{n-1}B_{n-1}, B_{n-1}C_{n-1}, C_{n-1}D_{n-1}$ và $D_{n-1}A_{n-1}$ sao cho $A_{n-1}A_n=1cm$ và $A_nB_nC_nD_n$ là một hình vuông. Lập dãy số (u_n) với u_n là độ dài cạnh của hình vuông $A_nB_nC_nD_n$ bởi hệ thức truy hồi.

Giải

Với mỗi n nguyên dương, xét hai hình vuông $A_nB_nC_nD_n$ cạnh u_n và $A_{n+1}B_{n+1}C_{n+1}D_{n+1}$ cạnh u_{n+1}.

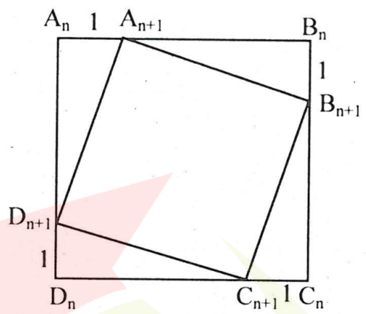

Ta có: $u_{n+1} = A_{n+1}B_{n+1}$

$$= \sqrt{\left(A_{n+1}B_n\right)^2 + \left(B_nB_{n+1}\right)^2}$$

$$= \sqrt{\left(A_nB_n - 1\right)^2 + 1^2} = \sqrt{\left(u_n - 1\right)^2 + 1}$$

Vậy $u_1 = 6, u_{n+1} = \sqrt{u_n^2 - 2u_n + 2}, n \geq 1$.

Bài toán 13. Cho dãy số (u_n) xác định bởi:

$$u_1 = 3, u_{n+1} = \frac{u_n^2 + 9}{6}, n \geq 1$$

a) Tính u_2, u_4, u_6.

b) Chứng minh rằng (u_n) là một dãy số không đổi.

Giải

a) $u_1 = 3, u_2 = \dfrac{u_1^2 + 9}{6} = \dfrac{18}{6}, u_3 = \dfrac{u_2^2 + 9}{6} = 3$

Vậy $u_2 = u_4 = u_6 = 3$.

b) Ta chứng minh quy nạp: $u_n = 3, n \geq 1$

Khi $n = 1$ thì $u_1 = 3$: đúng

Giả sử $u_k = 3 \Rightarrow u_{k+1} = \dfrac{u_1^2 + 9}{6} = \dfrac{18}{6} = 3$: đpcm.

Vậy dãy số không đổi.

Bài toán 14. Cho dãy số (u_n) xác định bởi:

$u_1 = 4$ và $u_{n-1} = 2\sqrt{3u_n - 8}$, với mọi $n \geq 1$.

Chứng minh rằng (u_n) là một dãy số không đổi.

Giải

Ta có: $u_1 = 4, u_2 = 2\sqrt{12 - 8} = 4, u_3 = 2\sqrt{12 - 8} = 4$

Ta chứng minh quy nạp: $u_n = 4, n \geq 1$ (1)

Giả sử (1) đúng khi $n = k$, k nguyên dương: $u_k = 4$.

Ta chứng minh (1) đúng khi $n = k + 1$.

Thật vậy: $u_{k+1} = 2\sqrt{3u_k - 8} = 2\sqrt{3.4 - 8} = 4$: đpcm.

Vậy $u_n = 4$ với mọi n nguyên dương.

Dạng toán 2: TÍNH CHẤT TĂNG GIẢM

- Dãy số (u_n) được gọi là dãy số tăng nếu với mọi n ta có $u_n < u_{n+1}$.

- Dãy số (u_n) được gọi là dãy số giảm nếu với mọi n ta có $u_n > u_{n+1}$.

Phương pháp xét tính tăng, giảm của dãy số u_n

- Tính u_{n+1}.

- So sánh với u_n bằng cách lập hiệu số $u_{n+1} - u_n$, so với số 0 hoặc tỉ số $\dfrac{u_{n+1}}{u_n}$ so với số 1.

Chú ý:

1) Biến đổi, tính gọn, nhân chia lượng liên hiệp, chia tách trước.

2) Xem xét dãy luôn luôn dương, dãy luôn luôn âm, dãy đan dấu.

Nếu có $u_1 > u_2, u_2 < u_3$ thì dãy không có tính tăng và giảm.

3) Sử dụng phương pháp quy nạp.

Bài toán 1. Xét tính tăng, giảm của dãy số:

a) $u_n = n^3 - 3n^2 + 5n - 7$ b) $u_n = \frac{5n-1}{2n+3}$

Giải

a) Ta có: $u_n = n^3 - 3n^2 + 5n - 7$ nên

$u_{n+1} = (n+1)^3 - 3(n+1)^2 + 5(n+1) - 7 = n^3 + 2n - 4$

Lập hiệu $u_{n+1} - u_n = 3n^2 + 3n + 3 = 3n(n-1) + 3 > 0, \forall n \ge 1$

$\Rightarrow u_{n+1} > u_n, \forall n \ge 1$. Vậy dãy số tăng.

b) Ta có $u_n = \frac{5n-1}{2n+3}$ nên $u_{n+1} = \frac{5(n+1)-1}{2(n+1)+3} = \frac{5n+4}{2n+5}$

Lập hiệu $u_{n+1} - u_n = -\frac{5n+4}{2n+5} - \frac{5n-1}{2n+3} = \frac{17}{(2n+3)(2n+5)} > 0, \forall n \ge 1$

$\Rightarrow u_{n+1} > u_n, \forall n \ge 1$.

Vậy dãy số tăng.

Bài toán 2. Xét tính tăng, giảm của dãy số:

a) $u_n = (-1)^n \frac{n}{n+5}$ b) $u_1 = 9, u_{n+1} = u_n - 2 + \sin n, n \ge 1$

Giải

a) Ta có $u_1 = -\frac{1}{6}, u_2 = \frac{2}{7}, u_3 = -\frac{3}{8}$

Vì $u_1 < u_2, u_2 > u_3$ nên hằng số không tăng, không giảm.

b) Ta có $u_{n+1} = u_n - 2 + \sin n \Rightarrow u_{n+1} - u_n = \sin n - 2 < 0, \forall n$ (vì $\sin n \le 1, \forall n$).

Vậy dãy số giảm.

Bài toán 3. Xét tính tăng, giảm của dãy số:

a) $x_n = \frac{n+1}{3^n}$ b) $y_n = \frac{2^n}{(n+1)!}$

Giải

a) Ta có: $x_n = \frac{n+1}{3^n}$ nên $x_{n+1} = \frac{n+2}{3^{n+1}}$

Lập tỉ số $\frac{x_{n+1}}{x_n} = \frac{n+2}{3^{n+1}} : \frac{n+1}{3^n} = \frac{n+2}{3(n+1)} = \frac{n+2}{3n+3} < 1, \forall n \ge 1$

Vì $x_n > 0$ với mọi n $\Rightarrow x_{n+1} < x_n, \forall n \ge 1$. Vậy dãy số giảm.

b) Ta có: $y_n = \frac{2^n}{(n+1)!}$ nên $y_{n+1} = \frac{2^{n+1}}{(n+2)!}$

Lập tỉ số $\frac{y_{n+1}}{y_n} = \frac{2^{n+1}}{(n+2)!} : \frac{2^n}{(n+1)!} = \frac{2}{n+2} < 1, \forall n \ge 1$

Vì $x_n > 0$ với mọi n $\Rightarrow y_{n+1} < y_n, \forall n \ge 1$. Vậy dãy số giảm.

Bài toán 4. Xét tính tăng, giảm của dãy số:

a) $a_n = \sqrt{n+1} - \sqrt{n}$ b) $b_n = \frac{2-n}{\sqrt{n}}$

Giải

a) Nhân lượng liên hiệp thì có:

$a_n = \sqrt{n+1} - \sqrt{n} = \dfrac{(n+1)-n}{\sqrt{n+1}+\sqrt{n}} = \dfrac{1}{\sqrt{n+1}+\sqrt{n}}$

$\Rightarrow a_{n+1} = \dfrac{1}{\sqrt{n+2}+\sqrt{n+1}} < \dfrac{1}{\sqrt{n+1}+\sqrt{n}} = a_n, \forall n \ge 1$. Vậy dãy số giảm.

b) Ta có $b_n = \dfrac{2-n}{\sqrt{n}} = \dfrac{2}{\sqrt{n}} - \sqrt{n}$

Do đó $b_{n+1} = \dfrac{2}{\sqrt{n+1}} - \sqrt{n+1}$

Lập hiệu số: $b_{n+1} - b_n = \left(\dfrac{2}{\sqrt{n+1}} - \dfrac{2}{\sqrt{n}}\right) + \left(\sqrt{n} - \sqrt{n+1}\right) < 0, \forall n \ge 1$

$\Rightarrow b_{n+1} < b_n, \forall n \ge 1$. Vậy dãy số giảm.

Bài toán 5. Xét tính tăng, giảm của dãy số (u_n) xác định bởi:

$u_1 = 1, u_{n+1} = 3u_n + 10, n \ge 1$

Giải

Ta chứng minh quy nạp: $u_{n+1} > u_n, n \ge 1$ (1)

Khi $n=1$ thì $u_2 = 3.1 + 10 = 13 > u_1 = 1$.

Do đó (1) đúng khi $n = 1$.

Giả sử (1) đúng khi $n = k$, k nguyên dương.

Ta chứng minh (1) đúng khi $n = k+1$.Thật vậy:

$u_{k+1} > u_k \Rightarrow 3u_{k+1} + 10 > 3u_k + 10 \Rightarrow u_{k+2} > u_{k+1}$: đpcm.

Vậy dãy số tăng.

Bài toán 6. Xét tính tăng, giảm của dãy số:

$u_n = \sqrt{3+\sqrt{3+\sqrt{...+\sqrt{3}}}}$, n dấu căn.

Giải

Ta chứng minh quy nạp: $u_{n+1} > u_n, \forall n \ge 1$ (1)

Khi $n=1$ thì $u_2 > u_1 \Leftrightarrow \sqrt{3+\sqrt{3}} > \sqrt{3}$: đúng.

Do đó (1) đúng khi $n = 1$. Giả sử (1) đúng khi $n = k$, k nguyên dương:

$u_{n+1} > u_k \Rightarrow 3 + u_{k+1} > 3 + u_k \Rightarrow \sqrt{3+u_{k+1}} > \sqrt{3+u_k}$

$\Rightarrow u_{k+2} > u_{k+1}$. Do đó (1) đúng khi $n = k+1$.

Vậy (1) đúng với mọi n nguyên dương, do đó dãy số tăng.

Bài toán 7. Xét tính tăng, giảm của dãy số:

a) $u_n = \left(\dfrac{2}{3}\right)^n . \sqrt{n}$

b) $u_n = \left(1-\dfrac{1}{3}\right)\left(1-\dfrac{1}{3^2}\right)...\left(1-\dfrac{1}{3^n}\right)$

Giải

a) Ta có: $u_n > 0$ nên $u_{n+1} = \left(\dfrac{2}{3}\right)^{n+1} . \sqrt{n+1}$

Lập tỉ số $\dfrac{u_{n+1}}{u_n} = \left(\dfrac{2}{3}\right)^{n+1} . \sqrt{n+1} : \left(\dfrac{2}{3}\right)^n . \sqrt{n}$

$= \dfrac{2}{3}\sqrt{\dfrac{n+1}{n}} = \sqrt{\dfrac{4n+4}{9n+4}} = \sqrt{\dfrac{4n+4}{4n+4+(5n-4)}} < 1, \forall n \ge 1.$

Do đó $u_{n+1} < u_n, \forall n \ge 1$. Vậy dãy số giảm.

b) Ta có $u_n > 0, \forall n \ge 1$, và

$u_{n+1}=\left(1-\frac{1}{3}\right)\left(1-\frac{1}{3^2}\right)\ldots\left(1-\frac{1}{3^n}\right)\left(1-\frac{1}{3^{n+1}}\right)$

Do đó $\frac{u_{n+1}}{u_n}=1-\frac{1}{3^{n+1}}<1,\forall n\Rightarrow u_{n+1}<u_n,\forall n$. Vậy dãy số giảm.

Bài toán 8. Xét tính tăng, giảm của dãy số:

a) $u_n=\left(1+\frac{1}{n}\right)^n$ b) $v_n=\frac{1}{n+1}+\frac{1}{n+2}+\ldots+\frac{1}{3n}$

Giải

a) Ta có $u_n>0$ và $u_{n+1}=\left(1+\frac{1}{n+1}\right)^{n+1}$ nên

$\frac{u_{n+1}}{u_n}=\left(\frac{n+2}{n+1}\right)^{n+1}:\left(\frac{n+1}{n}\right)^n=\left(\frac{n^2+2n}{(n+1)^2}\right)^{n+1}.\frac{n+1}{n}$

$=\left(1-\frac{1}{(n+1)^2}\right)^{n+1}.\frac{n+1}{n}>\left(1-\frac{1}{n+1}\right).\frac{n+1}{n}=1$

Do đó $\forall n\ge 1,u_{n+1}>u_n$: dãy số tăng.

b) Ta có: $v_{n+1}=\frac{1}{n+2}+\frac{1}{n+3}+\ldots+\frac{1}{3n}+\frac{1}{3n+1}+\frac{1}{3n+2}+\frac{1}{3n+3}$

Do đó: $v_{n+1}-v_n=\frac{1}{3n+1}+\frac{1}{3n+2}+\frac{1}{3n+3}-\frac{1}{n+1}$

$=\frac{1}{3n+1}+\frac{1}{3n+2}-\frac{2}{3n+3}=\frac{9n+5}{(3n+1)(3n+2)(3n+3)}>0$

Nên $v_{n+1}>v_n,\forall n\ge 1$. Vậy dãy số tăng.

Bài toán 9. Cho dãy số $(u_n):0<u_n<1,u_n\ne\frac{1}{2}$ và $u_{n+1}(1-u_n)=\frac{1}{4},n\ge 1$. Chứng minh rằng dãy tăng.

Giải

Áp dụng bất đẳng thức Côsi cho 2 số dương: $u_{n+1}(1-u_n)\ge 2\sqrt{u_{n+1}(1-u_n)}$

$\Rightarrow u_{n+1}(1-u_n)\ge 2\sqrt{\frac{1}{4}}\Rightarrow u_{n+1}>u_n,\forall n$

Dấu = xảy ra khi $u_{n+1}=u_n$. Do đó: $u_{n+1}(1-u_n)=\frac{1}{4}$

$\Leftrightarrow u_n(1-u_n)=\frac{1}{4}\Leftrightarrow 4u_n^2-4u_n+1=0\Leftrightarrow (2u_n-1)^2=0$

$\Leftrightarrow u_n=\frac{1}{2}$ (loại). Vậy $\forall n\ge 1,u_{n+1}>u_n$ nên dãy số tăng.

Bài toán 10. Tìm a để dãy $u_n=\frac{an^2+1}{2n^2+3}$ là:

a) dãy số giảm b) dãy số tăng

Giải

Ta có $u_n=\frac{a}{2}+\frac{2-3a}{2(2n^2+3)}\Rightarrow u_{n+1}=\frac{a}{2}+\frac{2-3a}{2\left[2(n+1)^2+3\right]}$

Do đó $u_{n+1}-u_n=\dfrac{2-3a}{2}\left(\dfrac{1}{2(n+1)^2+3}-\dfrac{1}{2n^2+3}\right)$

Vì $2(n+1)^2+3>2n^2+3>0\Rightarrow \dfrac{1}{2(n+1)^2+3}-\dfrac{1}{2n^2+3}<0,\forall n\ge 1$

Do đó:

a) Dãy u_n giảm $\Leftrightarrow \dfrac{2-3a}{2}>0\Leftrightarrow a<\dfrac{2}{3}$

b) Dãy u_n tăng $\Leftrightarrow \dfrac{2-3a}{2}<0\Leftrightarrow a>\dfrac{2}{3}$

Dạng toán 3: TÍNH CHẤT BỊ CHẶN

- Dãy số (u_n) được gọi là dãy số bị chặn trên nếu tồn tại một số M sao cho: $\forall n\in N^*,u_n\le M$.

- Dãy số (u_n) được gọi là dãy số bị chặn dưới nếu tồn tại một số m sao cho: $\forall n\in N^*,u_n\ge m$.

- Dãy số (u_n) được gọi là dãy số bị chặn nếu nó vừa bị chặn trên, vừa bị chặn dưới; nghĩa là tồn tại một số M và một số m sao cho: $\forall n\in N^*,m\le u_n\le M$.

Phương pháp xét tính bị chặn của dãy số u_n.

- Dãy bị chặn trên nếu có số M: $u_n\le M,\forall n$

- Dãy bị chặn dưới nếu có số m: $u_n\ge m,\forall n$

- Dãy bị chặn nếu vừa bị chặn trên vừa bị chặn dưới.

Chú ý:

1) Đánh giá u_n với số 0, số 1,... hoặc dùng bất đẳng thức cơ bản.
2) Biến đổi, tính gọn, nhân chia lượng liên hiệp, chia tách trước.
3) Sử dụng phương pháp quy nạp.

Bài toán 1. Chứng minh dãy:

a) $u_n=n^2-4n$ bị chặn dưới　　　　b) $v_n=\dfrac{n+1}{n+3}$ bị chặn trên.

Giải

a) Ta có $u_n=n^2-4n=(n-2)^2-4=-4+(n-2)^2\ge -4,\forall n$

Vậy dãy số bị chặn dưới.

b) Ta có $\forall n\ge 1$ thì $n+1<n+3$ nên $v_n=\dfrac{n+1}{n+3}<1,\forall n$

Vậy dãy số bị chặn trên.

Bài toán 2. Chứng minh dãy số bị chặn:

a) $u_n=\dfrac{6n^3-2n+1}{n^3+2n}$　　　　b) $v_n=6\sin n+7cos2n$

Giải

a) $\forall n\ge 1:u_n=\dfrac{2n(3n^2-1)+1}{n^3+2n}>0$: bị chặn dưới.

Vì $u_n=\dfrac{(6n^3+12n)-14n+1}{n^3+2n}=6-\dfrac{14n-1}{n^3+2n}<6$: bị chặn trên

Vậy dãy số bị chặn.

b) Ta có $-6\le 6\sin n\le 6,\ -7\le 7cos2n\le 7$ với mọi n

Do đó: $-13\le v_n\le 13,\forall n$. Vậy dãy số bị chặn.

Bài toán 3. Chứng minh dãy:

a) $u_n = n^2 + 5n + 1$ không bị chặn trên.

b) $v_n = -n^3$ không bị chặn dưới.

Giải

Ta có phương pháp phản chứng

a) Giả sử dãy u_n bị chặn trên nên tồn tại số M sao cho $u_n \le M, \forall n$

$\Rightarrow n^2 + 5n + 1 \le M, \forall n$

$\Rightarrow 5n \le M, \forall n \Rightarrow n \le M, \forall n$: vô lý. Vậy dãy số không bị chặn trên.

b) Giả sử dãy v_n bị chặn dưới nên tồn tại số m sao cho $v_n \ge m, \forall n$

$\Rightarrow -n^3 \ge m, \forall n \Rightarrow\Rightarrow n^3 \le -m, \forall n$

$\Rightarrow n \le \sqrt[3]{-m}, \forall n$: vô lý.

Vậy dãy số không bị chặn dưới.

Bài toán 4. Chứng minh dãy số bị chặn:

a) $u_n = \dfrac{1}{1.3} + \dfrac{1}{3.5} + ... + \dfrac{1}{(2n-1)(2n+1)}$ b) $v_n = \dfrac{n + (-1)^n}{4n+3}$

Giải

a) $u_n = \dfrac{1}{2}\left(\dfrac{1}{1} - \dfrac{1}{3}\right) + \dfrac{1}{2}\left(\dfrac{1}{3} - \dfrac{1}{5}\right) + ... + \dfrac{1}{2}\left(\dfrac{1}{2n-1} - \dfrac{1}{2n+1}\right)$

$= \dfrac{1}{2}\left(1 - \dfrac{1}{2n+1}\right) = \dfrac{n}{2n+1}$

Do đó $0 < u_n < 1, \forall n$ *nên dãy số bị chặn.*

b) *Ta có* $(-1)^n$ *bằng 1 hoặc -1 nên* $n - 1 \le n + (-1)^n \le n + 1$.

c) Do đó $\dfrac{n-1}{4n+3} \le v_n \le \dfrac{n+1}{4n+3} \Rightarrow 0 \le v_n \le 1, \forall n$. Vậy dãy số bị chặn.

Bài toán 5. Cho dãy $(a_n) : a_n = \dfrac{2}{n^2 + 4n + 3}$

Xét dãy $(b_n) : b_1 = a_1, b_{n+1} = b_n + a_{n+1}, n \ge 1$.

a) Tính b_n theo n. b) Chứng minh dãy (b_n) bị chặn trên.

Giải

a) Theo đề bài ta có: $b_1 = a_1, b_2 = b_1 + a_2 = a_1 + a_2$

$b_3 = b_2 + a_3 = a_1 + a_2 + a_3, ..., b_n = a_1 + a_2 + ... + a_n$

a có $a_k = \dfrac{2}{k^2 + 4k + 3} = \dfrac{1}{k+1} - \dfrac{1}{k+3}$ nên:

$b_n = a_1 + a_2 + ... + a_n$

$= \left(\dfrac{1}{2} + \dfrac{1}{3} + \dfrac{1}{4} + \dfrac{1}{5} + ... + \dfrac{1}{n} + \dfrac{1}{n+1}\right) - \left(\dfrac{1}{4} + \dfrac{1}{5} + \dfrac{1}{6} + ... + \dfrac{1}{n+2} + \dfrac{1}{n+3}\right)$

$= \dfrac{1}{2} + \dfrac{1}{3} - \dfrac{1}{n+2} - \dfrac{1}{n+3}$

Vậy $b_n = \dfrac{5}{6} - \dfrac{1}{n+2} - \dfrac{1}{n+3}$

b) Ta có $b_n = \dfrac{5}{6} - \dfrac{1}{n+2} - \dfrac{1}{n+3} \le \dfrac{5}{6}$ với mọi n.

Vậy dãy (b_n) bị chặn trên.

Bài toán 6. Chứng minh dãy bị chặn: $u_1 = \frac{1}{2}, u_{n+1} = \frac{u_n^2 + 1}{2}$

Giải

Ta chứng minh quy nạp: $0 < u_n < 1$ (1)

Khi $n = 1$ thì $u_1 = \frac{1}{2}$: đúng.

Giả sử (1) đúng khi $n = k$, k nguyên dương: $0 < u_k < 1$

Ta chứng minh (1) đúng khi $n = k + 1$:

$u_{k+1} = \frac{u_k^2 + 1}{2} > 0$ và $u_{k+1} = \frac{u_k^2 + 1}{2} < \frac{1+1}{2} = 1$ nên $0 < u_{k+1} < 1$

Vậy (1) đúng với mọi n nguyên dương, do đó dãy số bị chặn.

Dạng toán 4: TOÁN TỔNG HỢP

- Dãy số (u_n) tăng nếu với mọi n ta có $u_n < u_{n+1}$

- Dãy số (u_n) giảm nếu với mọi n ta có $u_n > u_{n+1}$

- Dãy số (u_n) bị chặn nếu nó vừa bị chặn trên, vừa bị chặn dưới; tồn tại một số M và một số m sao cho: $\forall n \in N^*, m \le u_n \le M$.

- Xác định dãy nhờ các các dãy phụ, các đẳng thức, các tổng, các biến đổi gọn, dùng quy nạp,...

- Dùng tính chất tuần hoàn $u_{n+k} = u_n$ để tính tổng...

Bài toán 1. Xét tính đơn điệu và bị chặn của dãy: $u_n = \frac{n^2 + 1}{2n^2 - 3}$

Giải

Ta có: $u_1 = -2, u_2 = 1, u_3 = \frac{10}{15} = \frac{2}{3}$

Do đó $u_1 < u_2, u_2 > u_3$ nên dãy số không tăng, không giảm.

Ta có: $u_n = \frac{1}{2} + \frac{5}{2(2n^2 - 3)}$

Vì $\forall n \ge 1, -1 \le \frac{1}{2n^2 - 3} \le \frac{1}{5}$ nên $-2 \le u_n \le 1$. Vậy dãy số bị chặn.

Bài toán 2. Xét tính đơn điệu và bị chặn của dãy: $v_n = \frac{n^2}{2^n}$

Giải

Ta có $v_n > 0$ với mọi n nguyên dương

$$v_{n+1} = \frac{(n+1)^2}{2^{n+1}} \Rightarrow \frac{v_{n+1}}{v_n} = \frac{(n+1)^2}{2^{n+1}} : \frac{n^2}{2^n} = \frac{(n+1)^2}{2n^2}$$

Xét $\frac{v_{n+1}}{v_n} < 1 \Rightarrow \frac{(n+1)^2}{2n^2} < 1 \Leftrightarrow \frac{n+1}{n\sqrt{2}} < 1 \Leftrightarrow n + 1 < n\sqrt{2} \Leftrightarrow n > \frac{1}{\sqrt{2} - 1} \Leftrightarrow n \ge 3$

Xét $\frac{v_{n+1}}{v_n} > 1 \Rightarrow n < \frac{1}{\sqrt{2} - 1} \Leftrightarrow n \le 2$

Do đó $u_1 < u_2 < u_3$ và $u_3 > u_4 > u_5 > ...$

Vậy dãy số không tăng, không giảm và $0 < u_n < u_3 = \frac{9}{8}, \forall n \ge 1$ nên dãy số bị chặn.

Bài toán 3. Chứng minh rằng dãy số (u_n) với $u_n=\dfrac{2n+3}{3n+2}$ là một dãy số giảm và bị chặn.

Giải

Ta có $u_n=\dfrac{2}{3}+\dfrac{5}{3(3n+2)}$ nên $u_{n+1}=\dfrac{2}{3}+\dfrac{5}{3(3n+5)}$

Do đó $u_{n+1}-u_n=\dfrac{5}{3}\left(\dfrac{1}{3n+5}-\dfrac{1}{3n+2}\right)<0$, với mọi $n\ge 1$

Vậy (u_n) là một dãy số giảm.

Vì u_n là một dãy số giảm nên bị chặn trên bởi $M=u_1=1$.

Và $\forall n\ge 1:\dfrac{5}{3(3n+2)}>0$ nên $u_n>\dfrac{2}{3},\forall n\ge 1$: bị chặn dưới.

Vậy dãy (u_n) bị chặn.

Bài toán 4. Chứng minh rằng dãy $u_n=\dfrac{1}{1^2}+\dfrac{1}{2^2}+...+\dfrac{1}{n^2}$ tăng và bị chặn.

Giải

Ta có: $u_{n+1}=\dfrac{1}{1^2}+\dfrac{1}{2^2}+...+\dfrac{1}{n^2}+\dfrac{1}{(n+1)^2}=u_n+\dfrac{1}{(n+1)^2}$

Nên $u_{n+1}>u_n,\forall n\ge 1$: dãy tăng

Vì dãy số tăng nên bị chặn dưới bởi $m=u_1=1$.

Ta có: $u_n=1+\dfrac{1}{2^2}+\dfrac{1}{3^2}+...+\dfrac{1}{n^2}<1+\dfrac{1}{1.2}+\dfrac{1}{2.3}+...+\dfrac{1}{(n-1)n}$

$=1+\left(\dfrac{1}{1}-\dfrac{1}{2}\right)+\left(\dfrac{1}{2}-\dfrac{1}{3}\right)+...+\left(\dfrac{1}{n-1}-\dfrac{1}{n}\right)$

$=2-\dfrac{1}{n}<2,\forall n\ge 1$: bị chặn trên. Vậy dãy số bị chặn.

Bài toán 5. Cho số $a>0$. Chứng minh dãy $u_n=\sqrt{a+\sqrt{a+\sqrt{...+\sqrt{a}}}}$ (n dấu căn) là dãy tăng và bị chặn.

Giải

Ta chứng minh quy nạp: $u_{n+1}>u_n,\forall n\ge 1$ (1)

Khi $n=1$: $u_2=\sqrt{a+\sqrt{a}}>\sqrt{a}=u_1$: đúng.

Giả sử $u_{k+1}>u_k\Rightarrow a+u_{k+1}>a+u_k$

$\Rightarrow\sqrt{a+u_{k+1}}>\sqrt{a+u_k}\Rightarrow u_{k+2}>u_{k+1}$: đpcm

Vậy dãy số u_n tăng. Ta có $u_n>0$ và từ (1) nên $\sqrt{a+u_n}>u_n$

$\Rightarrow a+u_n>u_n^2\Rightarrow u_n^2-u_n-a<0$

$\Rightarrow\dfrac{1-\sqrt{4a+1}}{2}<u_n<\dfrac{1+\sqrt{4a+1}}{2}$. Vậy dãy bị chặn.

Bài toán 6. Chứng minh dãy $u_n=\dfrac{1}{\sqrt{1}}+\dfrac{1}{\sqrt{2}}+...+\dfrac{1}{\sqrt{n}}-2\sqrt{n}$ là dãy giảm và bị chặn.

Giải

Ta có: $u_{n+1}=\dfrac{1}{\sqrt{1}}+\dfrac{1}{\sqrt{2}}+...+\dfrac{1}{\sqrt{n}}+\dfrac{1}{\sqrt{n+1}}-2\sqrt{n+1}$

Do đó: $u_{n+1}-u_n=\frac{1}{\sqrt{n+1}}-2\sqrt{n+1}+2\sqrt{n}=\frac{1}{\sqrt{n+1}}-2\left(\sqrt{n+1}-\sqrt{n}\right)$

$=\frac{2}{2\sqrt{n+1}}-\frac{2}{\sqrt{n+1}+\sqrt{n}}<0$: dãy giảm

Vì dãy số giảm nên bị chặn trên bởi $u_1=-1$

Ta có: $\frac{1}{\sqrt{k}}>\frac{2}{\sqrt{k+1}+\sqrt{k}}=2\left(\sqrt{k+1}-\sqrt{k}\right)$, áp dụng:

$u_n=2\left(\sqrt{2}-\sqrt{1}\right)+2\left(\sqrt{3}-\sqrt{2}\right)+...+2\left(\sqrt{n+1}-\sqrt{n}\right)-2\sqrt{n}$

$=-2+2\sqrt{n+1}-2\sqrt{n}=-2+2\left(\sqrt{n+1}-\sqrt{n}\right)>-2$

Do đó dãy số bị chặn dưới. Vậy dãy số bị chặn.

Bài toán 7. Cho số $a\in(0,1)$. Chứng minh dãy u_n:

$u_1=\frac{a}{2},u_n=\frac{a}{2}+\frac{1}{2}u_{n+1}^2,n\geq 2$, tăng và bị chặn.

Giải

Vì $0<a<1$ nên $u_n>0,\forall n$

Ta chứng minh quy nạp: $u_{n+1}>u_n,n\geq 1$ (1)

Khi $n=1$: $u_2=\frac{a}{2}+\frac{1}{2}.\frac{a^2}{4}>\frac{a}{2}=u_1$: đúng.

Giả sử (1) đúng khi $n=k$, k nguyên dương:

Ta chứng minh (1) đúng khi $n=k+1$. Thật vậy: $u_{k+1}>u_k\Rightarrow u_{k+1}^2>u_k^2$

$\Rightarrow\frac{a}{2}+\frac{1}{2}u_{k+1}^2>\frac{a}{2}+\frac{1}{2}u_k^2\Rightarrow u_{k+2}>u_{k+1}$: đpcm.

Ta chứng minh quy nạp: $u_n<1,n\geq 1$ (2)

Khi $n=1$: $u_1=\frac{a}{2}<1$: đúng.

Giả sử (2) đúng khi $n=k$, k nguyên dương:

Ta chứng minh (2) đúng khi $n=k+1$.

Thật vậy: $u_{k+1}=\frac{a}{2}+\frac{1}{2}.u_k^2<\frac{a}{2}+\frac{1}{2}<\frac{1}{2}+\frac{1}{2}=1$: đpcm.

Vậy dãy số tăng và bị chặn.

Bài toán 8. Cho dãy số (s_n) với $s_n=\sin(4n-1)\frac{\pi}{6}$

a) Chứng minh rằng $s_n=s_{n+3}$ với mọi $n\geq 1$.

b) Hãy tính tổng 15 số hạng đầu tiên của dãy số đã cho.

Giải

a) Với n là số nguyên dương tùy ý, ta có:

$s_{n+3}=\sin\left[4(n+3)-1\right]\frac{\pi}{6}=\sin\left[4n-1+12\right]\frac{\pi}{6}$

$=\sin\left[4(n-1)\frac{\pi}{6}+2\pi\right]=\sin(4n-1)\frac{\pi}{6}=s_n$

b) Từ kết quả trên ta có:

$s_1+s_2+s_3=s_4+s_5+s_6=s_7+s_8+s_9=s_{10}+s_{11}+s_{12}=s_{13}+s_{14}+s_{15}$

Mà $s_1=\sin\frac{\pi}{2}=1,s_2=\sin\frac{7\pi}{6}=-\frac{1}{2},s_3=\sin\frac{11\pi}{6}=-\frac{1}{2}$

Nên: $S_{15} = s_1 + s_2 + ... + s_{15} = 5(s_1 + s_2 + s_3) = 5\left(1 - \frac{1}{2} - \frac{1}{2}\right) = 0$

Bài toán 9. Cho dãy số u_n xác định bởi: $u_1 = 1, u_{n+1} = -\frac{3}{2}u_n^2 + \frac{5}{2}\mathrm{u}_n + 1, n \ge 1$

Tính tổng 18 số hạng đầu tiên.

Giải

Ta có $u_1 = 1, u_2 = 2, u_3 = 0, u_4 = 1, u_5 = 2, ...$

Ta chứng minh quy nạp: $u_{n+3} = u_n, n \ge 1$ (1)

Khi $n = 1$ thì $u_4 = 1 = u_1$: đúng.

Giả sử (1) đúng khi $n = k$, k nguyên dương:

Ta chứng minh (1) đúng khi $n = k + 1$.

Thật vậy: $u_{k+4} = -\frac{3}{2}u_{k+3}^2 + \frac{5}{2}\mathrm{u}_{k+3} + 1 = -\frac{3}{2}u_k^2 + \frac{5}{2}\mathrm{u}_k + 1 = u_{k+1}$: đpcm.

Tổng 18 số hạng đầu tiên

$S_{18} = (u_1 + u_2 + u_3) + (u_4 + u_5 + u_6) + ... + (u_{16} + u_{17} + u_{18})$

$= 6(u_1 + u_2 + u_3) = 6(1 + 2 + 0) = 18$

Bài toán 10. Cho dãy (u_n) được xác định:

$u_1 = 2000; u_2 = 2001; u_{n+2} = 2u_{n+1} - u_n + 3, n = 1, 2, 3...$

a) Tìm u_n b) Tính tổng n số hạng đầu tiên S_n.

Giải

a) Ta có $u_{n+2} - 2u_{n+1} + u_n = 3$

Do đó $u_3 - 2u_2 + u_1 = 3; u_4 - 2u_3 + u_2 = 3; ...; u_n - 2u_{n-1} + u_{n-2} = 3$

Cộng từng vế $n - 2$ đẳng thức trên thì được:

$u_n - u_{n-1} - u_2 + u_1 = 3(n-2)$

$u_n - u_{n-1} = 3(n-2) + u_2 - u_1 = 3n - 5$

Do đó $u_3 - u_2 = 3.3 - 5; u_4 - u_3 = 3.4 - 5; ...; u_n - u_{n-1} = 3.n - 5$

Cộng từng vế $n - 2$ đẳng thức trên:

$u_n - u_2 = 3(3 + 4 + ... + n) - 5(n-2)$

Nên $u_n = \frac{3.(n+3)(n-2)}{2} - 5n + 2011 = \frac{3n^2 - 7n}{2} + 2002$

b) Ta có $u_1 = \frac{3}{2}.1^2 - \frac{7}{2}.1 + 2002; u_2 = \frac{3}{2}.2^2 - \frac{7}{2}.2 + 2002; ...;$

$u_n = \frac{3}{2}.\mathrm{n}^2 - \frac{7}{2}.\mathrm{n} + 2002$

Do đó $S_n = \frac{3}{2}(1^2 + 2^2 + ... + n^2) - \frac{7}{2}(1 + 2 + ... + n) + 2002.n$

Vậy $S_n = n(n-3)(n+1) + 2002.n$.

Bài toán 11. Cho dãy Fibonaxi $(u_n): u_1 = u_2 = 1; u_{n+1} = u_n + u_{n-1}$

Chứng minh:

a) $u_{n+2} = 1 + u_1 + u_2 + ... + u_{2n}$ b) $u_1 + u_3 + u_5 + ... + u_{2n-1} = u_{2n}$

Giải

a) Ta có $u_1 = u_2; u_1 + u_2 = u_3; u_2 + u_3 = u_4; ...; u_n + u_{n+1} = u_{n+2}$

Cộng từng vế thì có: $u_1 + (u_1 + u_2 + ... + u_n) = u_{n+2}$

Mà $u_1 = 1$ nên $1 + u_1 + u_2 + ... + u_n = u_{n+2}$

b) Ta có:

$u_1 = u_2; u_2 + u_3 = u_4; u_4 + u_5 = u_6; ...; u_{2n-2} + u_{2n-1} = u_{2n}$

Cộng từng vế thì có: $u_1 + u_3 + u_5 + ... + u_{2n-1} = u_{2n}$

Bài toán 12. Dãy (a_n) được thành lập theo quy tắc sau:

$a_1 = 1, a_2 = a_1 + \frac{1}{a_1}, ..., a_n = a_{n-1} + \frac{1}{a_{n-1}}$

Chứng minh $\sqrt{2n-1} < a_n < \sqrt{3n-2}, n > 1$

Giải

Với mọi $k > 1$ ta có $a_k^2 = a_{k-1}^2 + 2 + \frac{1}{a_{k-1}^2}$

Để ý rằng $a_k > 1, \forall k \geq 1$ nên $a_{k-1}^2 + 2 < a_k^2 < a_{k-1}^2 + 3$

Từ đó ta có: $a_{n-1}^2 + 2 < a_n^2 < a_{n-1}^2 + 3;\ a_{n-2}^2 + 2 < a_{n-1}^2 < a_{n-2}^2 + 3 ...;$

$a_2^2 + 2 < a_3^2 < a_2^2 + 3;\ a_1^2 + 2 < a_2^2 < a_1^2 + 3$

Suy ra: $2n - 1 < a_n^2 < 3n - 2, \forall n \geq 1$

Vậy $\sqrt{2n-1} < a_n < \sqrt{3n-2}, \forall n \geq 1$ (đpcm).

BÀI TẬP TỔNG HỢP

Bài toán 1. Viết 9 số hạng đầu của các dãy số sau:

a) $u_n = (-1)^n \tan\frac{n\pi}{3} + \sin\frac{n\pi}{4}$

b) $u_1 = 2, u_{n+1} = 3u_n - 7n^3$

HD-ĐS

a) Thế lần lượt $n = 1;2;3;4;5;6;7;8;9$ thì có kết quả

b) Dãy truy hồi nên tính lần lượt $u_2; u_3; ...; u_8; u_9$.

Bài toán 2. Xác định số hạng tổng quát của dãy số:

a) $u_1 = 2, u_n = u_{n-1} + 7, n \geq 2$

b) $v_1 = 3, v_n = 5v_{n-1}, n \geq 2$

HD-ĐS

a) Kết quả $u_n = 7n - 5$

b) Kết quả $v_n = 3.5^{n-1}$

Bài toán 3. Xác định số hạng tổng quát của dãy:

a) $u_1 = 2, u_{n+1} = \frac{1}{3}u_n + \frac{1}{3}$

b) $u_1 = 2, u_2 = 3, u_{n+1} = 3u_n - 2u_{n-1}, n \geq 2$

HD-ĐS

a) xét dãy phụ $v_n = u_n = \frac{1}{2}$

b) xét dãy phụ $v_n = u_n - u_{n-1}$

Bài toán 4. Cho dãy (u_n) xác định bởi: $u_1 = 1, u_{n+1} = 3u_n + 10, n \geq 1$

Chứng minh $u_n = 2.3^n - 5, n \geq 1$.

HD-ĐS

Chứng minh quy nạp.

Bài toán 5. Chứng minh dãy:

a) $u_n = n^2 + 4n + 7$ không bị chặn trên.

b) $v_n = (-1)^n.n$ không bị chặn dưới.

HD-ĐS

a) Dùng phương pháp phản chứng.

b) Dùng phương pháp phản chứng.

Bài toán 6. Chứng minh dãy tăng và bị chặn trên:

a) $u_n = \dfrac{7n+5}{5n+7}$ b) $v_n = \dfrac{1}{3+1} + \dfrac{1}{3^2+1} + \ldots + \dfrac{1}{3^n+1}$

HD-ĐS

a) Kết quả $u_n \le 2$.

b) Kết quả $v_n \le \dfrac{1}{2}$

Bài toán 7. Chứng minh dãy giảm và bị chặn dưới:

a) $u_n = \dfrac{n+1}{5n-1}$ b) $v_n = \dfrac{1}{3^n+n}$

HD-ĐS

a) Kết quả $u_n \ge 0$.

b) Kết quả $v_n \ge 0$

Bài toán 8. Cho dãy số $u_n = 1 + 2^n(n-1)$

Tính tổng: $T = 1 + 2.2^1 + 3.2^2 + 4.2^3 + \ldots + 2018.2^{2017}$

HD-ĐS

$u_{n-1} - u_n = (n+1).2^n$

Kết quả $T = 1 + 2^{2018}.2017$.